

Sygn. akt IV KS 28/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Olga Tyburc - Żelazek

w sprawie **P. L.**

oskarżonego z art. 278 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 12 października 2022 r.,

skargi w trybie art.

na wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 29 czerwca 2022 r., sygn. akt VII Ka 389/22, wyroku Sądu Rejonowego w
Piszu

z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II K 43/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

P. L. został oskarżony o to, że w dniu 2 października 2021 r. o godzinie 19:20 ze stojaka usytuowanego przed blokiem na ul. [...] w O. zabrał w celu

przywłaszczenia niezabezpieczony rower marki S. koloru czarnego z elementami zielonymi wartości 1.300 zł, działając na szkodę S. K., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Pisz, wyrokiem z dnia 24 marca 2022 r., sygn. akt II K 43/22, uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzuczonego czynu i za to na podstawie art. 278 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 10 zł każda.

Prokurator Rejonowy w Pisz wniósł apelację od powyższego wyroku. Zaskarżył go w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze na niekorzyść oskarżonego. Zarzucił obrazę przepisu prawa materialnego - art. 37a § 1 k.k., polegającą na niezastosowaniu tego przepisu jako podstawy wymiaru kary grzywny orzeczonej wobec P. L.

W oparciu o powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie jako podstawy wymiaru orzeczonej kary grzywny art. 37a § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w Olsztynie, wyrokiem z dnia 29 czerwca 2022 r., sygn. akt VII Ka 389/22, uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Pisz do ponownego rozpoznania, w uzasadnieniu błędnie wskazując, że taki był wniosek apelacji.

Skargę na ten wyrok wniósł prokurator, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonego. Zarzucił rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazę art. 437 § 2 k.p.k., poprzez niezasadne przyjęcie, że stwierdzone przez Sąd odwoławczy uchybienia w wyroku Sądu Rejonowego w Pisz, polegające na obrazie prawa materialnego - art. 37a § 1 k.k., jak i prawa procesowego - art. 343 § 7 k.p.k., spowodowały konieczność uchylenia tego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy podniesione w apelacji prokuratora zarzuty nie skutkowały potrzebą przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, a co za tym idzie brak było wskazanych w art. 437 § 2 k.p.k. przesłanek uzasadniających uchylenie przedmiotowego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 29 czerwca 2022 r., sygn. akt VII Ka 389/22 i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga złożona przez prokuratora w trybie art. 539a k.p.k. zasługuje na uwzględnienie, ponieważ w sprawie nie zaktualizowały się przesłanki wydania w postępowaniu odwoławczym wyroku kasatoryjnego.

W obowiązującym aktualnie w Polsce modelu postępowania odwoławczego możliwość uchylenia wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania została silnie ograniczona, sprowadzając się do trzech sytuacji: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości oraz tej, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby określoną w art. 454 § 1 k.p.k. regułę *ne peius*. Zaistnienie którejkolwiek z tych przesłanek, wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k., oznacza, że przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* jest niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego i nie ma możliwości sanowania błędów postępowania pierwszoinstancyjnego lub uzupełnienia materiału dowodowego w postępowaniu apelacyjnym.

Zadaniem Sądu Najwyższego, rozpatrującego skargę na wyrok sądu odwoławczego, zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, jest skontrolowanie, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. na etapie postępowania odwoławczego (albo jeśli to było powodem uchylenia wyroku, a zarzut taki podniesiono w skardze), bądź czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego lub czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w tym postępowaniu ogranicza się zatem do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2020 r., I KS 9/20).

Nie ulega wątpliwości, że Sąd Rejonowy w Piszku, akceptując złożony przez prokuratora w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosek o skazanie oskarżonego bez rozprawy, uchybił swoim obowiązkom kontrolnym. Nie dostrzegł bowiem, że wniosek o wymierzenie oskarżonemu kary grzywny za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. mógłby zostać uwzględniony, gdyby orzekając tego rodzaju karę zastosowano

również art. 37a § 1 k.k., który to przepis - umożliwiając wymierzenie kary grzywny za przestępstwo zagrożone wyłącznie karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat (a wymierzona kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku) - wymaga jednak jednoczesnego orzeczenia środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Orzeczenia zaś takich środków we wniosku nie zaproponowano i wobec oskarżonego nie orzeczono. Wymierzenie kary grzywny względem P. L. za dokonaną przez niego kradzież byłoby możliwe również, gdyby Sąd *meriti* (postępując zgodnie z art. 343 k.p.k.) zmienił, zaproponowaną przez prokuratora we wniosku, kwalifikację prawną czynu na art. 278 § 3 k.k., uznając go za wypadek mniejszej wagi. Taki czyn jest bowiem zagrożony karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku, co odpowiadałoby wymierzonej P. L. sankcji.

Sąd Okręgowy w Olsztynie uznał za zasadny podniesiony w apelacji prokuratora zarzut obrazy prawa materialnego, poprzez orzeczenie wobec oskarżonego za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. kary grzywny bez powołania w podstawie wymiaru tej kary przepisu art. 37a § 1 k.k. Jednocześnie, ponieważ orzeczenie Sądu I instancji zapadło w postępowaniu prowadzonym w trybie konsensualnym (po uwzględnieniu wniosku prokuratora złożonego w trybie art. 335 k.p.k.), zdaniem Sądu *ad quem* stało to na przeszkodzie skorygowaniu zaskarżonego wyroku w zakresie orzeczenia o karze w postępowaniu odwoławczym oraz zadecydowało o uchyleniu tego wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż wystąpiła potrzeba przeprowadzenia przewodu sądowego w całości (art. 437 § 2 k.p.k.). Sąd ten stanął bowiem na stanowisku, że skoro grzywna wymierzona oskarżonemu na podstawie art. 37a § 1 k.k. nie ma charakteru samoistnego, warunkiem uzupełnienia podstawy wymiaru kary o art. 37a § 1 k.k. jest uzyskanie w postępowaniu przed Sądem I instancji zgody oskarżonego na wymierzenie mu obok tej grzywny środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

Z takim poglądem nie można się zgodzić. W świetle uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r., I KZP 5/13, wyrok wydany w trybie konsensualnym podlega kontroli instancyjnej na zasadach ogólnych i może zostać zmieniony orzeczeniem reformatoryjnym. W związku z wniesieniem przez

stronę środka zaskarżenia od wyroku, którego treść została wcześniej uzgodniona między stronami, upada zawarte przez nie porozumienie. Otwiera to drogę do modyfikacji treści wyroku na etapie postępowania odwoławczego. Uznanie, iż porozumienie zawarte na podstawie art. 335 k.p.k. wygasa wraz z zaskarżeniem przez którąkolwiek ze stron wyroku sądu I instancji, nie oznacza oczywiście, że jego treść pozostaje bez znaczenia dla kontroli odwoławczej. W szczególności, sąd odwoławczy musi mieć w polu widzenia, że strony wyraziły zgodę na uproszczony tryb rozpoznania sprawy pod warunkiem zaaprobowania przez sąd ich propozycji co do treści wyroku skazującego, dobrowolnie rezygnując z części uprawnień procesowych. Merytoryczne orzeczenie zmieniające orzeczenie wydane przez Sąd *meriti* nie może więc powodować naruszenia gwarancji procesowych stron procesu, w szczególności tej strony, która nie sprzeniewierzyła się treści zawartego porozumienia. Biorąc pod uwagę treść zarzutu apelacji prokuratora od wyroku Sądu Rejonowego, złożonej w niniejszej sprawie, można ocenić, że modyfikacja wyroku Sądu I instancji w toku postępowania instancyjnego w żądany przez prokuratora sposób nie naruszyłaby w istotny sposób prawa oskarżonego.

Prokurator Rejonowy, w wywiedzionej apelacji, zarzucił wyrokowi Sądu I instancji wyłącznie brak zgodności między orzeczoną względem oskarżonego karą a podstawą prawną jej wymiaru, wnosząc o zmianę tego wyroku przez uzupełnienie podstawy wymiaru kary o art. 37a § 1 k.k. Zmiana taka, mimo iż wiązałaby się z koniecznością orzeczenia dodatkowo środka karnego, kompensacyjnego lub przepadku, byłaby dopuszczalna w postępowaniu odwoławczym. Alternatywnie, Sąd odwoławczy miałby możliwość dokonania odmiennej oceny stopnia społecznej szkodliwości zarzucanego oskarżonemu czynu i uznania go za przypadek mniejszej wagi – dostosowując w ten sposób rodzaj wymierzonej oskarżonemu sankcji do treści stosowanych w sprawie przepisów.

Nie wydając wyroku reformatoryjnego, a uchylając wyrok Sądu Rejonowego i przekazując sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, Sąd odwoławczy rażąco naruszył art. 437 § 2 k.p.k., ponieważ w istocie nie było konieczności wydania wyroku kasatoryjnego, a skorygowanie orzeczenia Sądu I instancji, w okolicznościach niniejszej sprawy, powinno nastąpić w ramach kontroli instancyjnej.

Z tego względu konieczne było uchylenie zaskarżonego rozstrzygnięcia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie, jako Sądowi II instancji. W ponownym postępowaniu Sąd ten wyda rozstrzygnięcie mieszczące się w granicach środka zaskarżenia, a jednocześnie usuwające błąd zawarty w wyroku Sądu Rejonowego, w części rozstrzygającej o karze.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[as]